

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 9945-05-25

לפני: כבוד הרשם רוין גולדשטיין

המערער: עבדאללה דגים

נגד

המשיב: מנהל מיסוי מקרקעין - נצרת

בקשת המשיב למחיקת הערעור על הסף

בשם המשיב: עו"ד ניסים עזרא

בשם המערער: עו"ד מיכאלה חשפר

החלטה

1. בקשה לסילוק הערעור על הסף בטענה שהוגש באיחור.
2. המערער הגיש לבית המשפט המחוזי נוף הגליל-נצרת, תביעה לסעד הצהרתי הקובע כי חובות מס בסך של כשני מיליון ש"ח, אשר יוחסו למערער בשנות התשעים של המאה הקודמת, בטלים או התיישנו (ת"א 32392-07-22). לאחר שנשמעו הוכחות בהליך, ולאחר שהמערער לא הגיש סיכומים חרף ארכות שונות שניתנו לו, ניתן ביום 12.12.2024 פסק דינו של בית המשפט קמא (כב' השופט ד' צרפתי) במסגרתו נקבע כי דין התביעה להידחות בשל אי-הגשת סיכומים במועד (להלן: פסק-הדין). לאחר מתן פסק-הדין, עתר המערער בפניי בית המשפט קמא לביטול פסק-הדין. ביום 17.2.2025, דחה בית המשפט קמא את הבקשה לביטול פסק הדין (להלן: ההחלטה). ביום 27.4.2025 הגיש המערער את הודעת הערעור דנא המופנית הן כלפי פסק-הדין, הן כלפי ההחלטה. הודעת הערעור נדחתה תחילה מן הרישום מטעמים טכניים, והוגשה מחדש ביום 5.5.2025. לאחר הגשת הערעור, הגיש המשיב את הבקשה דנא למחיקת הערעור על הסף (להלן: הבקשה למחיקה על הסף).

3. לטענת המשיב, הערעור על פסק הדין מיום 12.12.2024 הוגש באיחור ניכר של כשלושה חודשים, שכן המועד האחרון להגשתו היה בחלוף שישים ימים ממועד מתן פסק-הדין, קרי ביום 10.2.2025. המשיב מדגיש, בהקשר זה, כי אין מקום להחיל בנסיבות המקרה דנא את הוראת תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: תקנות סדר הדין), לפיה "המועד להגשת ערעור על החלטה שניתנה במעמד צד אחד שהוגשה לגביה בקשת ביטול לפי תקנה 131, יימנה מיום ההמצאה של ההחלטה בבקשת הביטול". זאת, משום שלשיטת המשיב, פסק הדין לא ניתן "במעמד צד אחד" שכן המערער נטל חלק פעיל בהליך, הגיש כתבי טענות ובאת-כוחו התייצבה מטעמו לדיונים השונים. לחלופין נטען, כי אפילו ייקבע שעסקינן בפסק דין שניתן במעמד צד אחד, הרי שהבקשה לביטולו הוגשה בחוסר תום לב, ב"דקה התשעים", ומתוך מטרה פסולה להאריך באופן מלאכותי את המועד להגשת הערעור. עוד מדגיש המשיב כי הערעור על ההחלטה הדוחה את הבקשה לביטול פסק הדין, הוגש כערעור בזכות, אף שהחלטה זו מסווגת כ-"החלטה אחרת" אשר הערעור עליה טעון קבלת רשות.

4. המערער, מנגד, טוען כי הערעור הוגש במועד הקבוע בדין, שכן מדובר בפסק דין שניתן במעמד צד אחד, ולכן חלה הוראת תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין. מכאן שניתן היה להגיש את הערעור על פסק-הדין עד ליום 27.4.2025 (שישים ימים לאחר מועד מתן ההחלטה הדוחה את בקשת הביטול), הוא המועד בו הוגשה הודעת הערעור המקורית בפועל, בטרם תוקנה כפי דרישת המזכירות. כמו כן טוען המערער בתשובתו לבקשה למחיקה על הסף, כי טענות המשיב בדבר הגשת הבקשה לביטול פסק-הדין והגשת הודעת הערעור ב"דקה התשעים" אינן רלוונטיות ומהוות ניסיון להטיל דופי במערער. לחלופין טוען המערער כי ככל שייקבע כי הערעור הוגש באיחור, יש מקום להאריך את המועד להגשתו בדיעבד, בשל טעות סבירה בהבנת הדין ובשים לב לזכות הגישה לערכאות.

5. כפי שצוין לעיל, הערעור מופנה הן כלפי פסק-הדין, הן כלפי ההחלטה שבמסגרתה נדחתה הבקשה לביטול פסק-הדין.

ככל שהדברים אמורים ביחס לרכיב בהודעת הערעור המופנה כלפי פסק-הדין, אינני סבור כי הערעור הוגש באיחור, ואסביר.

תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין קובעת, כאמור, כי "המועד להגשת ערעור על החלטה שניתנה במעמד צד אחד שהוגשה לגביה בקשת ביטול לפי תקנה 131, יימנה

מיום ההמצאה של ההחלטה בבקשת הביטול". הוראה זו, הדומה להוראה שעוגנה בעבר בתקנה 398א לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנה 398א לתקנות סדר הדין הקודמות) משמעותה היא, כי יש למנות את המועד להגשת ערעור על פסק-דין שניתן במעמד צד אחד, מהיום בו הומצאה ההחלטה בבקשה לביטול פסק-הדין. בענייננו, פסק-הדין ניתן ביום 12.12.2024 ולכאורה המועד להגשת ערעור עליו חלף לאחר 60 ימים, ביום 10.2.2025. אלא שביום 13.1.2025 הגיש המערער בקשה לביטול פסק-הדין. ההחלטה בבקשת הביטול ניתנה ביום 17.2.2025. בנסיבות אלה המערער רשאי היה לכאורה להגיש את הודעת הערעור על פסק-הדין בחלוף 60 ימים ממועד מתן החלטת הביטול, ובענייננו עד ליום 27.4.2025 – המועד בו הוגש הערעור בפועל.

6. חרף האמור, המשיב טוען כי בנסיבות המקרה דנא אין להחיל את הוראת תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין בשל שני טעמים מרכזיים: ראשית, משום שאין מדובר כלל בפסק-דין שניתן במעמד צד אחד; ושנית, נוכח התנהלותו הדיונית הקלוקלת של המערער אשר הגיש לבית המשפט קמא את בקשת הביטול בחוסר תום לב ומתוך ניסיון להביא באופן מלאכותי להארכת מועד להגשת הערעור.

7. תחילה יש להידרש לטענת המשיב כי פסק-הדין לא ניתן במעמד צד אחד. דין הטענה להידחות. מהשתלשלות העניינים המפורטת לעיל עולה כי פסק הדין ניתן לאחר שהמערער לא הגיש סיכומיו בתום שלב שמיעת ההוכחות. בפסקה 10 לפסק-הדין הבהיר בית המשפט קמא, בהקשר זה, כי התביעה נדחת לפי תקנה 74(ג) לתקנות סדר הדין הקובעת כי תובע שלא הגיש סיכומיו כמוהו כתובע שלא התייצב לדיון בהתאם לתקנה 75(1) לתקנות סדר הדין. הבסיס למתן פסק הדין נבע אפוא מכך שהמערער לא התייצב לדיון ומכאן שפסק-הדין ניתן, מבחינה דיונית, בהיעדר התייצבות ולא ניתן לפרש את פסק-הדין אחרת. גם בהחלטה שבמסגרתה נדחתה הבקשה לביטול פסק-הדין, חזר בית המשפט קמא על נקודת המוצא עליה עמד, שלפיה עסקינן בפסק-דין שניתן בהיעדר התייצבות. אף אם מדובר בפסק-דין בהיעדר התייצבות שניתן בשלב דיוני מתקדם, אין בכך כדי לשנות מאופיו וטיבו של פסק-הדין אשר חתם את הדיון בתובענה מטעמים דיוניים ומבלי שטענות הצדדים לגוף הסכסוך הוכרעו לגופן.

בנסיבות אלה אני סבור כי פסק-הדין המורה על דחיית התביעה בשל אי התייצבות הינו פסק-דין אשר ניתן במעמד צד אחד, לצורך בחינת תחולתה של תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין. משניתנה בהמשך לפסק-הדין החלטה הדוחה בקשה לביטול פסק-הדין לפי תקנה 137(ג) הנ"ל, כי אז המועד להגשת הערעור נמנה ממועד המצאת

ההחלטה בבקשה זו. כל מסקנה אחרת עשויה לחתור תחת תכליתה של תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין אשר לגביה צוין בספרות כי:

”[...] לולא קיומה [של תקנה 137(ג)] – ר' ג' בעל דין שהגיש בקשה לביטול החלטה שניתנה לפי צד אחד היה עומד בפני דילמה: במקרים רבים בית המשפט לא היה מספיק להכריע בבקשה לביטול החלטה לפני חלוף המועד (60 ימים) שבו הוא זכאי להגיש בקשת רשות ערעור על ההחלטה. משמעות הדבר היא שבעל דין כאמור היה צריך להגיש, בנוסף לבקשה לביטול החלטה, גם בקשת רשות ערעור על אותה החלטה, באופן המכביד ומעמיס עלויות הן על בעל הדין והן על מערכת המשפט. תקנה 137(ג) לתקנות החדשות, כמו תקנה 398א(א) לתקנות הישנות לפנייה, פותרת את הבעיה באמצעות הקביעה כי מרוץ הימים להגשת בקשת רשות לערעור על ההחלטה יחל להימנות רק מיום ההחלטה בבקשת הביטול, באופן היוצר דחיית מועדים מובנית” (יששכר רוזן-צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים 591 (מהדורה שלישית – דיגיטלית, יולי 2025); ראו גם, רע”א 2839/98 עבוד נ’ מינהל מקרקעי ישראל (3.7.1998); עע”מ 3209/12 עיריית קרית אתא נ’ בן עמרם (18.7.2012)).

8. המשיב מוסיף וטוען כי אין לאפשר למערער “ליהנות” מן ההסדר הקבוע בתקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין, משהגיש את בקשת הביטול לערכאה הדיונית בחוסר תום לב. אכן, תקנה 398א לתקנות סדר הדין הקודמות התפרשה בפסיקה כהוראה שאינה מעניקה הארכת מועד “אוטומטית” להגשת ערעור, אלא כפופה לכך שבקשת הביטול הוגשה בתום לב, אינה בקשת סרק, ואין תכליתה להביא בעקיפין להארכת מועד להגשת ערעור (ראו החלטת כב' השופט ד' מינץ בבש”א 7955/19 וגאדה נ’ פקיד שומה פתח תקוה - רשות המיסים, פסקה 9 והאסמכתאות שם (8.12.2019)).

במקרה דנא, בית המשפט קמא אכן עמד בהרחבה על התנהלותו הדיונית של המערער. כך למשל ציין בית המשפט, כי “מחדליו המתמשכים של התובע [המערער – ר' ג'] שנמנע פעם אחר פעם מלקיים אחר החלטות בית משפט ולהגיש סיכומים כמתחייב

[...] מלמדים על התנהלות מזלזלת בהליך המשפטי ובבית המשפט" (פיסקה 18 להחלטה מיום 17.2.2025); כי "היה מקום שהתובע [המערער – ר' ג'] וכאת כוחו יפנו את זמנם ומשאביהם למלאכת כתיבת הסיכומים, חלף הפניית המשאבים לכתיבת בקשות חוזרות ונשנות לדחיית מועד הגשת הסיכומים" (שם, פיסקה 20); כי "התעלמות התובע [המערער – ר' ג'] מהחלטות שיפוטיות שניתנו וכפי שפורט, הינה כה בוטה עד כי היא לבדה מספקת לדחיית הבקשה לביטול פסק הדין" (שם, פיסקה 22); ועוד.

דברים אלה מדברים בעד עצמם ועל חלקם מלין המערער בערעורו. עם זאת ככל שהדברים אמורים ביחס לשאלת תחולתה של תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין, ההתמקדות אינה צריכה להיות באופן התנהלותו הדיונית של המערער בהליך קמא כמכלול אלא באופן הגשת הבקשה לביטול פסק-הדין. אני סבור כי אף שמדובר במקרה גבולי ביותר (לרבות נוכח עיתוי הגשת בקשת הביטול), המקרה דנא אינו נמנה עם המקרים החריגים והנדיירים שבהם יש לשלול את ההסדר הקבוע בתקנה 137(ג) משום שהבקשה לביטול פסק-הדין שניתן במעמד צד אחד, הוגשה בחוסר תום לב.

9. מסקנת הדברים היא כי הערעור על פסק-הדין הוגש במועד. לצד האמור, מצאתי לקבל את טענת המשיב כי המערער כרך בערעורו, בניגוד לדין, השגה ערעורית על ההחלטה שניתנה לפי תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין. כידוע, על החלטה מסוג זה לא מוקנית זכות ערעור וניתן להגיש עליה בקשת רשות ערעור בלבד. עמד על כך כב' השופט (כתוארו אז) י' עמית בע"א 7045/23 נ.א.ד.ש השקעות בע"מ נ' קרדיט 24 בע"מ, פיסקה 8 (24.10.2023) בצינו כי "יש להבחין בין פסק דין שניתן בהעדר הגנה – שהערעור עליו הוא בזכות, להחלטה הדוחה בקשה לביטול פסק דין שניתן בהעדר הגנה – שהערעור עליה הוא ברשות" (כן ראו, החלטת כב' השופט (כתוארו אז) נ' סולברג בע"א 7882/14 אהרון נ' עובדיה (27.11.2014); וכך: בש"א 5574/20 אבו נאסר נ' גאבר, פיסקה 6 (22.4.2021); רע"א 1731/21 לנגר נ' פודל (7.6.2021); ע"א 4289/24 שיטה נ' גלינסקי (1.7.2024)).

10. בנסיבות אלה אני סבור כי אף שהערעור על פסק-הדין הוגש במועד, הרי שנפל פגם בהודעת הערעור משום שזו מופנית גם כלפי ההחלטה שניתנה לפי תקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין, עליה לא מוקנית זכות ערעור.

תוצאת הדברים היא אפוא, כי המערער נדרש להגיש עד ליום 29.7.2025 הודעת
ערעור מתוקנת, המופנית כלפי פסק-הדין בלבד. ככל שלא תוגש הודעת ערעור מתוקנת
עד למועד האמור, עשוי הערעור להימחק. בנסיבות העניין לא ייעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ו תמוז תשפ"ה (22 יולי 2025).

רון גולדשטיין, שופט
רשם